

торгівля донорськими органами. Усвідомлення можливості таких наслідків призвело до своєчасного відхилення Верховною Радою відповідного проекту закону. Лишається сподіватись на відхилення будь-яких нових законодавчих ініціатив з цього питання.

Список використаних джерел:

1. Цебенко С.Б. Право людини померти у природній спосіб як складова змісту права на життя / С.Б. Цебенко // Навчально-науковий інститут права та психології Національного університету “Львівська політехніка”. 2015. – С. 163-164.
2. Мяловицька Н.А. Евтаназія: право на життя / Н.А. Мяловицька // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Випуск 23. Частина I. Том 1. 2013. – С.122.
3. Рапаєва М.В. Евтаназія у сучасному суспільстві та перспективи її доцільності в Україні / М.В. Рапаєва // Юридична наука № 12. – 2014.
4. Грищук В.К. Кримінально-правова кваліфікація еутаназії / В.К. Грищук // Тези міжнародної наукової конференції: «Проблеми юридичної кваліфікації (теорія і практика)». 2010. – С. 127-128.

Зеленіна М.В., студентка

Науковий керівник: Лускатов О.В., к.ю.н., доцент,
професор кафедри кримінально-правових
дисциплін юридичного факультету
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ)

ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ СПІЛКУВАННЯ З МАЛОЛІТНЬОЮ, НЕПОВНОЛІТНЬОЮ ОСОБОЮ

Спілкування з малолітньою, неповнолітньою особою представляє особливу складність в його підготовці та проведенні, що обумовлено специфікою безпосереднього учасника. Значна складність полягає у

психологічних, вікових особливостях допитуваних, обмеженістю їх життєвого досвіду, знань і уявлень, з недостатньою сформованістю поведінкових навичок. Тому для отримання результативних та найбільш повних показань з боку особи, з якою таке спілкування проводиться, необхідно використовувати спеціальні прийоми.

На думку В.М. Ковбаси, для результативного проведення спілкування з неповнолітньою особою вагомим є створення невимушеного доброзичливого відношення до неї [4, с. 255]. На цьому ж акцентують увагу й інші науковці [1, с. 121; 5, с. 60; 8, с. 397; 12, с. 363]. Розділ 10 «Пекінських правил» [7], які стосуються правосуддя щодо неповнолітніх, містить положення про повагу до правового статусу неповнолітньої особи, а також уникнення спричинення шкоди з урахуванням обставин кримінального провадження.

Вчені висловлюють позицію, що залучення дитини в процес спілкування має відбуватися поступово, спочатку слід дати особі можливість освоїтися з новим місцем і новими людьми [3, с. 126; 6, с. 387; 10, с. 335].

Неприпустимим при спілкуванні з малолітньою, неповнолітньою особою, на думку Ю.В. Рудницької, є офіціоз, який може налякати і замкнути в собі дитину. Знаючи, що особа боязка і сором'язлива людина, необхідно розговорити його, розмовляючи на теми, які їй цікаві, а в цілому таке спілкування повинне проходити у вигляді довірливої розмови [11, с. 101]. При цьому мова повинна бути короткою, доступною, але не підробленою під «дитячий стиль».

О.М. Обушенко звертає увагу на те, що після встановлення психологічного контакту з малолітнім, неповнолітнім, можна підвищити мотиваційну відповідальність дитини, повідомивши, що її свідчення дуже важливі для правильної оцінки розслідуваної події [8, с. 398]. Р.К. Антонов зазначає, що необхідно перевести розмову на отримання показань по суті справи плавно. Оскільки діти не здатні до логічної вільної розповіді, як наголошує автор, здійснюється діалогічна взаємодія з дитиною, по окремих

епізодах події ставляться конкретні, зрозумілі питання, що виключають, однак, односкладові відповіді [1, с. 122].

Варто погодитись з позицією Н.В. Павлюк, яка зазначає, що питання повинні ускладнюватися поступово: спочатку доцільно з'ясувати коло осіб, які брали участь в злочинному діянні, обстановку, яку дитина добре запам'ятала, дії, які вона самотійно учиняла, і лише потім ставити питання про зміст самого злочину. При цьому слід спонукати неповнолітню особу до пригадування розвитку події, встановлення зв'язків між її окремими епізодами [9, с. 428].

Н.Л. Борисов звертає увагу на методи правомірного впливу щодо неповнолітнього під час отримання інформації. Серед таких науковець виділяє наступні: метод переконання (повідомлення дитині відомостей з метою впливу на його емоції, інтелект, волю), метод викриття (передача інформації з метою отримання більш повних відомостей), метод правомірного навіювання (шляхом вимоги, пропозиції, поради, прохання, застереження, попередження), метод емоційного експерименту (використання психологічного стану), метод прикладу (особистий приклад або наголошення на позитивних якостях інших осіб) [2].

Науковці виділяють ще наступні прийоми спілкування з малолітнім (неповнолітнім): навести приклади із життя осіб, які стали на злочинний шлях у ранньому віці, а саме перспективу все життя провести за ґратами, не досягнувши нічого в житті; викликати почуття аморальності вчинених протиправних дій, які обов'язково повинні бути пов'язані з роз'ясненнями, що не пізно стати на шлях виправлення; демонструвати поінформованість, що змусить неповнолітнього розповісти всі обставини справи; роз'яснити, що сприяння розслідуванню надасть передбачену законом змогу пом'якшити або в деяких випадках навіть уникнути кримінальної відповідальності тощо [1, с. 121; 4, с. 255; 8, с. 398; 12, с. 365].

Тож, слід підсумувати, що спілкування із малолітньою, неповнолітньою особою – не тільки процесуально, а й тактично складна дія, до проведення якої уповноважена особа повинна ретельно підготуватись. Необхідним є

встановлення психологічного контакту із дитиною, що значною мірою вплине на результативність діалогу, котрий повинен мати характер довірливої розмови. Також варто наголосити на ефективності застосування при роботі з неповнолітніми прийомів емоційного впливу, що обумовлено віковими та іншими особливостями розвитку цієї категорії осіб.

Список використаних джерел:

1. Антонов Р.К. Особливості організаційно-тактичного забезпечення допиту неповнолітніх / Р.К. Антонов // Вісник АМСУ. Серія: «Право». – 2014. – № 1. – С. 119-123.
2. Борисов Н.Л. О некоторых тактических моментах допроса несовершеннолетнего обвиняемого / Н.Л. Борисов // Сибирский юридический вестник. – 2001. – №3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1116791>
3. Давидович В.В. Психологічний контакт та засоби його встановлення з неповнолітніми під час допиту / В.В. Давидович // Наше право. – 2013. – № 2. – С. 125-129.
4. Ковбаса В.М. Актуальні питання тактичного забезпечення допиту неповнолітніх / В.М. Ковбаса // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2014. – № 1. – С. 253-258.
5. Колімбет І.Л. Організаційно-тактичні допиту неповнолітніх підозрюваних під час розслідування корисливо-насильницьких злочинів / І.Л. Колімбет // Південноукраїнський правничий часопис. – 2016. – № 1. – С. 59-63.
6. Кунтій А.І. Тактика допиту неповнолітнього свідка під час розслідування умисного вбивства, вчиненого в стані сильного душевного хвилювання / А.І. Кунтій // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 3. – С. 386-393.
7. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних

(Пекинские правила) / II Збірник законодавчих актів і нормативних документів з питань соціально-правового захисту дітей. - К.: Столиця, 1998. - С. 10-35.

8. Обушенко О.М. Криміналістичне забезпечення проведення допиту неповнолітніх / О.М. Обушенко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2015. – № 1. – С. 395-400.

9. Павлюк Н.В. Використання тактичних прийомів допиту неповнолітніх, спрямованих на нейтралізацію фантазування / Н.В. Павлюк // Криміналістика XXI століття : матер, міжн. наук.-практ. конф. 25-26.11.2010 р. – Х. : Право, 2010. – С. 427-430.

10.Рогатинська Н.З. Особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи / Н.Г. Рогатинська, Р.М. Мудрак // Право і суспільство. – 2014. – № 5. – С. 333-338.

11. Рудницька Ю.В. Тактика допиту неповнолітніх підозрюваних, які вчинили крадіжки / Ю.В. Рудницька // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – № 1. – С. 100-102.

12.Сорока І.В. Особливості застосування тактичних прийомів при допитах за фактами крадіжок майна громадян, вчинених неповнолітніми / І.В. Сорока // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2014. – № 1. – С. 362-367.